

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนา
นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2*

INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
LEARNING MANAGEMENT INNOVATION OF TEACHERS IN SCHOOLS
UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE LOEI 2

สมฤทัย ชัยศิริ¹ และ ชิชณพงศ์ ศรีจันทร์²

Somruthai Chaisiri¹ and Chissanapong Sonchan²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: Somruethai.cha@student.mbu.ac.th

วันที่รับบทความ : 15 กรกฎาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 20 กรกฎาคม 2568; วันตอบรับบทความ : 22 กรกฎาคม 2568

Received 15 July 2025; Revised 20 July 2025; Accepted 22 July 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการพัฒนา นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง และสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนา นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 113 คน และครูผู้สอนจำนวน 197 คน รวมทั้งสิ้น 310 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็น

Citation:

* สมฤทัย ชัยศิริ และ ชิชณพงศ์ ศรีจันทร์. (2568). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนา
นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(4), 508-521.

Somruthai Chaisiri and Chissanapong Sonchan. (2025). Innovative Leadership Of School Administrators
Affecting Learning Management Innovation Of Teachers In Schools Under Loei Primary Educational Service
Area Office Loei 2. Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(4), 508-521.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 6 ด้าน และการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู 4 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นต้น

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม และด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัล สามารถพยากรณ์การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูได้ ร้อยละ 68.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study the innovative leadership levels of school administrators, the level of teacher's learning innovation development, the relationship between these variables, and to establish a predictive equation for innovative leadership of school administrators that affects teacher's learning innovation development in schools under Loei Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 113 school administrators and 197 teachers, totaling 310 participants, obtained through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire regarding six aspects of innovative leadership of school administrators and four aspects of teacher's learning innovation development. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings revealed that: 1) The overall innovative leadership of school administrators was at a high level; 2) The overall teacher's learning innovation development was at a high level; 3) The innovative leadership of school administrators had a high positive correlation with teacher's learning innovation development at the .01 level of statistical significance; and 4) Four aspects of innovative leadership of school administrators creativity promotion, innovative organizational atmosphere and culture creation, teamwork and participation, and digital skills development—could predict teacher's learning innovation development at 68.2 percent with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Innovative Leadership, Learning Innovation Development, School Administrators

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัลและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ระบบการศึกษาทั่วโลกต้องปรับตัวครั้งใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ (วิจารณ์ พานิช, 2565) การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนจากรูปแบบดั้งเดิมสู่การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหารจัดการนวัตกรรม สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กรทางการศึกษา โดย Fullan, (2020) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การศึกษาของ Anderson และคณะ, (2021) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่ง สุวิมล ว่องวาณิช, (2564) ได้เสนอว่า การสร้างนวัตกรรมทาง

การศึกษาต้องเริ่มจากการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข, (2563) ที่กล่าวว่า ครูในยุคปัจจุบันต้องสามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการเทคโนโลยีและการคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูมีหลายด้าน โดย Robinson, (2021) ระบุว่า การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ขณะที่ Wang และคณะ, (2022) พบว่า การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การที่เอื้อต่อนวัตกรรมจะช่วยกระตุ้นให้ครูกล้าคิดและทดลองวิธีการสอนใหม่ ๆ นอกจากนี้ Thompson, (2023) ยังพบว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาทักษะดิจิทัลเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครู

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดเลย ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 158 แห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2, 2566) จากรายงานผลการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565 พบว่า สถานศึกษาในสังกัดมีความแตกต่างกันอย่างมากในด้านการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยพบว่าปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู อันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู พบประเด็นสำคัญที่สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Burns, (1978) ที่ได้รับการพัฒนาต่อโดย Bass, (1985) โดยมีวิวัฒนาการผ่านยุคทฤษฎีคุณลักษณะ ยุคทฤษฎีพฤติกรรม ยุคทฤษฎีตามสถานการณ์ ยุคภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จนมาถึงยุคภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในปัจจุบัน นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นความสามารถของผู้นำในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม กระตุ้นให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์ และสร้างวัฒนธรรมแห่งนวัตกรรมในองค์กร

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมประกอบด้วยทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รวมถึงทฤษฎีองค์การแห่งนวัตกรรมที่ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนขององค์กรและผู้บริหาร และการทำงานเป็นทีม

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมพบว่ามี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย การสื่อสารวิสัยทัศน์ และการนำไปสู่การปฏิบัติ 2) การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การนวัตกรรม ที่เน้นการสร้างความปลอดภัยทางจิตวิทยา การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างแรงจูงใจ 3) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สนับสนุนการทดลอง และการต่อยอดความคิด 4) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่าย

5) การบริหารการเปลี่ยนแปลง ที่ประกอบด้วย การเตรียมการ การดำเนินการ และการรักษาการเปลี่ยนแปลง และ 6) การพัฒนาทักษะดิจิทัล ที่เน้นการพัฒนาความรู้และทักษะ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล

บทบาทของผู้นำเชิงนวัตกรรมในการจัดการศึกษาครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากร และการบริหารจัดการสถานศึกษา งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศสนับสนุนว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน การพัฒนานวัตกรรมการสอน และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

ในส่วนของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ นักวิชาการได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่าเป็นแนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อ และเทคนิคต่าง ๆ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่หรือปรับปรุงจากของเดิม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญทั้งต่อผู้เรียนในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อครูในการพัฒนาวิชาชีพและเพิ่มประสิทธิภาพการสอน และต่อการศึกษาในการยกระดับคุณภาพและรองรับการเปลี่ยนแปลง

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ นวัตกรรมด้านหลักสูตร นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน นวัตกรรมด้านสื่อและเทคโนโลยี และ นวัตกรรมด้านการวัดและประเมินผล แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่เน้นการเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างความรู้ และทฤษฎีการเรียนรู้เชิงรุกที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

จากการสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีพบว่า การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านนวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านนวัตกรรมการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านนวัตกรรมการพัฒนาสื่อในการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านนวัตกรรมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านนวัตกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEM Education สามารถพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้เรียนได้

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่ามีงานวิจัยสนับสนุนว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การนวัตกรรม และการพัฒนาทักษะดิจิทัล มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยศึกษาตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 6 ด้าน และตัวแปรการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 158 คน และครูผู้สอนจำนวน 1,456 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 1,614 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 113 คน และครูผู้สอนจำนวน 197 คน รวมทั้งสิ้น 310 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ครอบคลุม 6 ด้าน จำนวน 60 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ครอบคลุม 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู
2. กำหนดกรอบแนวคิดและนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งทางไปรษณีย์หรือนำส่งด้วยตนเอง
2. ติดตามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.74) การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การนวัตกรรม ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.76) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.79) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.76) การบริหารการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.79) และการพัฒนาทักษะดิจิทัล ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

2) ผลการศึกษาระดับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ นวัตกรรมการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.68) นวัตกรรมการพัฒนาสื่อในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.65) นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.72) นวัตกรรมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.70) และนวัตกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.68 - 0.83 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ($r = .83$) การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การนวัตกรรม ($r = .80$) และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ($r = .78$)

4) ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้ง 6 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ได้ร้อยละ 71.8 (Adjusted $R^2 = 0.718$) ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ($\beta = 0.285$) การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การนวัตกรรม ($\beta = 0.232$) และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ($\beta = 0.215$)

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ตระหนักถึงความสำคัญของการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันสอดคล้องกับแนวคิดของ จีราภา ประพันธ์พัฒน์, (2560) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีคุณภาพ และ พลธาวิน วัชรธรอำรง, (2565) ที่เน้นการนำพองค์กรด้วยวิธีการคิดและทำงานใหม่ ๆ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ

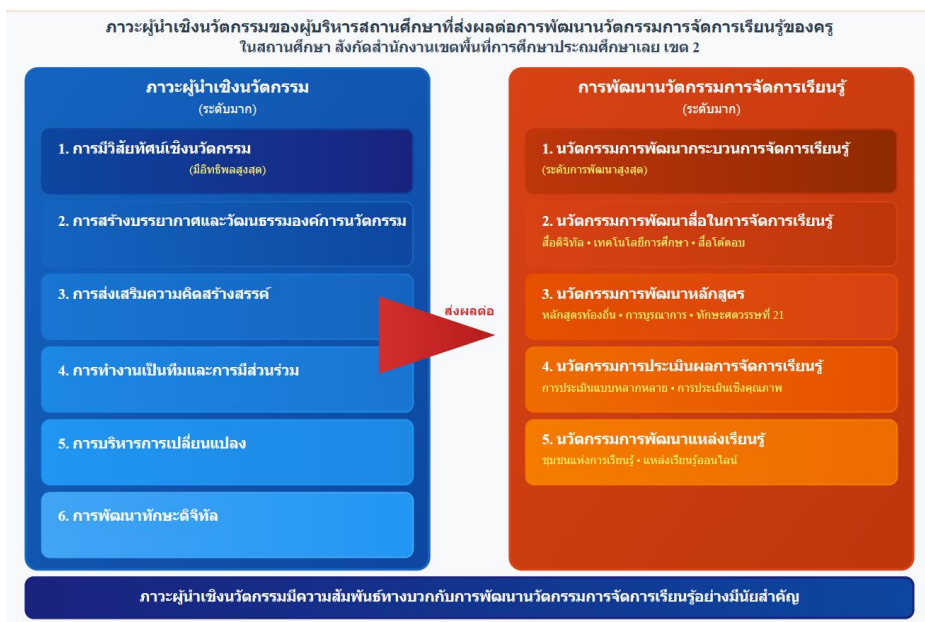
2. การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหาร ในการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการได้รับการพัฒนาวิชาชีพ และการมีแรงจูงใจที่แข็งแกร่งในการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ครูมีความกระตือรือร้นในการคิดค้นและประยุกต์ใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ สารสว่าง, (2563) ที่พบว่าครูมีการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งเน้นย้ำถึงบทบาทสำคัญของการสนับสนุนจากผู้บริหารและปัจจัยภายในตัวครูในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.68 - 0.83 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเมื่อผู้บริหารแสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับสูง ย่อมส่งผลให้ครูเกิดแรงจูงใจ ความมั่นใจ และ

มีโอกาสมากขึ้นในการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่เน้นย้ำว่าผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและการสร้างนวัตกรรมภายในองค์กร

4. อำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ได้ร้อยละ 71.8 ซึ่งถือเป็นอำนาจพยากรณ์ในระดับสูงมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารนั้นมีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบอย่างเป็นระบบต่อการทำงานของครูในการสร้างสรรค์นวัตกรรม การที่ค่า Adjusted R^2 สูงแสดงให้เห็นว่าแบบจำลองที่ใช้ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาและงานวิจัยที่ผ่านมาที่ต่างชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนนวัตกรรมในองค์กร

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ การมี

วิสัยทัศน์เพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมของนวัตกรรม การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาทักษะดิจิทัล

2. การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ครูสามารถพัฒนานวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นภายใต้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยองค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ได้แก่ นวัตกรรมการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมการพัฒนาสื่อในการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตร นวัตกรรมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และนวัตกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นปัจจัยนำเข้าสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการคิด สร้าง พัฒนา และใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยให้เกิดผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับยุคศตวรรษที่ 21

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีระดับมาก และส่งผลบวกต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยเฉพาะด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม วัฒนธรรมองค์กร และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนานวัตกรรมด้านการเรียนการสอน คำแนะนำคือ ควรเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปใช้ปรับปรุงนโยบายการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีความรู้และทักษะด้านนวัตกรรม พร้อมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ องค์กรควรจัดอบรมและสนับสนุนการบริหารแบบนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป จากประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยที่สำคัญ แนวทางในอนาคต ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เช่น การสนับสนุนจากภายนอก หรือปัจจัยส่วนบุคคล รวมถึงการวิเคราะห์วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้เข้า

กับบริบทท้องถิ่นและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พลธาวิณ วัชรพรธำรงค์. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม: กลยุทธ์สู่องค์กรแห่งอนาคต*. นนทบุรี: ธิงค์ บิอนด์ บุ๊คส์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข. (2563). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2565). *Future of Learning: ทักษะแห่งอนาคตกับการศึกษาที่เปลี่ยนไป*. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์.
- สุดารัตน์ สารสว่าง. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2564). *การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา: แนวคิดและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. เลย: กลุ่มนโยบายและแผน สพป.เลย 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Anderson, M., & Rodriguez, J. L. (2021). The impact of innovative leadership on teaching effectiveness and student outcomes. *Journal of Educational Leadership*, 34(2), 115-130. from <https://doi.org/10.1177/0013161X211001234>

- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. Free Press.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. Harper & Row.
- Fullan, M. (2020). *The nuances of leading change: The ten insights from research and practice*. Corwin Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Robinson, S. (2021). *Visionary leadership for educational innovation*. Sage Publications.
- Thompson, L. (2023). Cultivating creative cultures: A framework for innovative school leaders. *Educational Management Administration & Leadership*, 51(1), 45-62. from <https://doi.org/10.1177/17411432221123456>
- Wang, Y., Li, X., & Chen, H. (2022). Creating an innovative climate: The role of school leadership in promoting teachers' innovative work behavior. *Asia Pacific Journal of Education*, 42(3), 450-467. <https://doi.org/10.1080/02188791.2022.2056789>